

Олександр Кучерук

Київ (Україна)

УТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ТА ФОРМУВАННЯ ПЕРВІСНОЇ СТРУКТУРИ

Утворення Української Центральної Ради, формування структури та первісний персональний склад від початку березня 1917 р. до Національного конгресу на початку квітня 1917 р., так би мовити, заслонили пізніші події Української революції 1917–1921 років. Цей період історії УЦР за браком документів до сьогодні не можна уважати остаточно з'ясованим, про що свідчить дискусія сучасних дослідників.

Крах російської монархії і перехід до республіканського устрою позначився різкою активністю притумлених українських громадсько-політичних сил. У ці дні представники Товариства українських поступовців (ТУП) ініціювали об'єднання усіх сил в єдину структуру.

Окремі еміграційні дослідники, а недавно і дехто з «материкових» істориків, пропагували версію про існування двох Центральних Рад, одна ТУПівська, а друга у середовищі «самостійників», до того ж ніби створена раніше ТУПівської. Зазначимо, що ця версія, після детального аналізу, не знайшла документального підтвердження.

Отож, вже 1 (13) березня зійшлися *«в тісних залах Українського Клубу представники всього українського громадянства, молодь, жіноцтво, інтелігенція і робітництво, представники всіх партій»*. Основні заклики і вимоги до нової влади, що формувалися в процесі нарад, це українізація школи, вільна українська преса та запровадження української адміністрації.

Різниця поглядів вимагала компромісу, тому, за словами Д. Антоновича спільно *«рішено зложити покцищо тимчасову Централь-*

ну Раду з ядра в числі до 25 людей з тим, щоб вона далі доповнювалася кооптацією головним чином делегатами зпоза Києва».

Ініціативу ТУП «торпедували» представники відроджуваних соціалістичних партій, прийшовши на нараду, вони виступили з ультиматумом якщо їх не включать до складу Центральної Ради, то «вони створять свою аналогічну централю».

Внаслідок нових переговорів сконструйовано первісне «ядро» Ради: 5 осіб від ТУП, 5 осіб від «робітництва», 2 від Української соціал-демократичної робітничої партії, решта (не визначаючи розподілу місць) від «академічної молоді» та українських кооперативних організацій. Зазначимо, що компромісна двадцятьп'ятка так і не була остаточно сформована, революційна стихія та амбіції окремих лідерів не дали впровадити досягнені домовленості. Тоді ж в межах компромісу вирішено обрати головою Ради давнішого члена ТУПу відсутнього М. Грушевського, товаришами голови представника кооперативного руху Ф. Крижанівського і соціаліста Д. Антоновича, скарбником обрано кооператора В. Ковалю, а секретарем соціаліста С. Веселовського.

Центральна Рада уважала днем свого «народження» 4 (17) березня 1917 року, саме цього дня на нараді представників політичних і громадських організацій відбулося уконституювання Української Центральної Ради, як представницького органу революційної доби, політичної структури з широкими державотворчими планами і амбіціями.

Назва Українська Центральна Рада з погляду нашого часу абсолютно природня, але на початку березня 1917 року обговорювалися й інші назви цієї структури. Учасник подій В. Королів свідчить, що «*назва першого українського парламенту народилася*» завдяки члену ТУП правникові М. Синицькому».

Хто увійшов до першого складу Української Центральної Ради сформованої на початку березня 1917 року встановити дуже важко, практично неможливо. До нас не дійшло ніяких записів чи протоколів, або тогочасних публікацій з переліком осіб.